

Teisiojo viltis teikia džiaugsmą, o nedorėlio lūkestis pražus. (Pat 10,28)

2010 m. kovas Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 2 (98)
Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn.

*Mieli krikščionys, sveikinu
sulaukus Velykų švenčių!*

Per Velykas Dievas mus prakalbina ypatingu būdu. Vaikus Jis kalbina vaikiškai, suaugusius kitaip. Suaugęs žmogus turi savo brandą ir protą, kyla daug protingų klausimų. Tuomet yra sunkiau priimti Dievo Žodį, nelengva priimti ir suvokti. Šv. Raštas Ekleziasto knygoje 1,18 taip sako apie kentėjimą:

„Kur yra daug išminties, ten yra ir daug sielvarto; kuo daugiau išminties, tuo daugiau kančių“.

Vaikams lengviau, o suaugusiems, išmintingesniems, tenka daug mokytis. Tačiau daug mokslo nepadedą suvokti Dievo artumo. Juo daugiau žinai, juo daugiau išminties, tuo daugiau sielvarto. Jėzus buvo išmintingiausias iš visų žmonių, tad Jo kentėjimas ant kryžiaus buvo skausmingesnis

negu galime įsivaizduoti. Šalia fizinės kančios buvo daug sielvarto. Manau, kad suaugusiems lengviau suvokti Dievo tėvystę ir kalbėjimą mums per kenčiantį Jėzų. Tik per Jėzų patiriame Dievo tėvystę. Per Jėzų, Jo mokymą, meilę, kančią, matome Dievo veidą.

Kaip galime priimti kito kančią, pavyzdžiui, sergančiųjų, mylimo žmogaus netekusiųjų kančią? Turime atmesti visus savo išsilavinimus ir išmintį, tiesiog būti kartu, natūraliai užjausti. Ateiname į tą patį vaikišką lygį, tą patį vaikišką tikėjimą, ir iš savo brandaus tikėjimo gelmių galime ištarti tą patį „Tėve mūsų“.

Velykų patirtis yra ta, kad Viešpats prikeltas iš mirties įeina į žmonių kasdienybę, šneka žmogaus

balsu, yra tarp žmonių. Atradimas yra tame, kad paprasta kasdienybė pasidaro labai svarbi – žmonės ir jų šeimos, jų darbas ir draugai, kasdieninė duona ir vargšai, laimė ir skausmai.

Dabarties realumas susijęs su praeitimi, be praeities nebūna dabarties. Krikščionybės praeitis skiriasi nuo senovės mitų, kuriuose kovojo dievai ir titaniai, didvyriai ir išminčiai.

Mūsų krikščioniška dabartis prasideda nuo vieno žodžio, kurį kančiose ištare Jėzus prieš numirdamas ant kryžiaus (Jn 19 skyrius):

28: Tada, žinodamas, jog viskas įvykdyta, ir kad išsipildytų Raštas, Jėzus tarė: „Trokštu!“

29: Tenai stovėjo indas, pilnas perrūgusio vyno. Jie pakėlė ant yzopo vytelės kempinę, pamirkytą vyne, ir prinešė prie Jo lūpų.

30: Paragavęs to vyno, Jėzus tarė: „Atlikta!“ Ir, nuleidęs galvą, atidavė dvasią.

Tas „Atlikta“ – yra mūsų teisėjo ir Viešpaties skausme ištartas žodis. Tame žodyje ne tik praeitis, bet mūsų dabartis ir ateitis. Mūsų gyvenime yra vilties, nes Viešpats tarė „Atlikta“.

Dievas, siekdamas atskleisti begalinę meilę savo tautai, „daugelį kartų ir įvairiais būdais praeityje yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar dienų pabaigoje Jis prabilo į mus per Sūnų“ (Hbr 1, 1-2). Nepasmerkė nė vieno: „Dievas juk nesiuntė savo Sūnaus į pasaulį, kad jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per jį būtų išgelbėtas“ (Jn 3, 17).

Amen

Kun. Tomas Šernas

Pilypas Melanchtonas

/1497-1560/

Šiais metais sukanka 450 metų, kai mirė didysis vokiečių humanistas, Reformacijos teologas ir pedagogas, Martyno Liuterio artimiausias draugas ir bendražygis Pilypas Melanchtonas.

Pilypas Melanchtonas (tikroji pavardė Philipp Schwartzerd) gimė 1497 m. vasario 16 d. Bretenne (Badenas) ginklakalio šeimoje. Dvylikos metų pradėjo studijuoti Heidelbergo universitete, vėliau mokėsi Tiūbingeno universitete, kurį baigęs gavo laisvųjų menų magistro laipsnį. Pradėjo dėstyti klasikinę filologiją ir kartu studijavo matematiką, mediciną, teisę. 1518 m. Pilypas Melanchtonas (21 metų) buvo paskirtas vadovauti Witenbergo universitete graikų kalbos katedrai. 1524 m. gavo profesoriaus vardą. Dirbdamas Witenberge susipažino ir susidraugavo su Martynu Liuteriu ir visam gyvenimui tapo jo bendražygiu, ištikimu pagalbininku, drauge kovojusiu dėl Bažnyčios reformos. Apie jūdviejų draugystę Melanchtonas yra sakęs: „Aš verčiau mirčiau, negu būčiau atskirtas nuo šio vyro“. P.Melanchtonas buvo geras teologijos žinovas, dažnai konsultuodavo Liuterį bei kitus teologijos ir graikų kalbos klausimais. Manoma, kad jis paskatino Liuterį išversti Bibliją į liaudžiai suprantamą vokiečių kalbą. Melanchtonas pavaduodavo Liuterį disputuose su katalikais, kai šis negalėdavo atvykti. Pvz.: 1530 m. Augsburgio susirinkime Melanchtonas gynė Reformaciją, nes Liuteris, būdamas ekskomunikuotas, negalėjo išvykti iš Saksonijos.

Disputuose su katalikais Melanchtonas puikiai išmoko įveikti sunkumus. Remdamasis keliais jau užbaigtais veikalais ir Augsburgio disputo patirtimi, Melanchtonas parašė pirmą protestantiško tikėjimo išpažinimą „Confessio Augustana“ (Augsburgo išpažinimas), kuris liuteronų Bažnyčių iki šiol yra laikomas svarbiausiu jų tikėjimą skelbiančiu dokumentu. O pirmas jo parašytas veikalas, kuriame

aiškiai išdėstė Reformacijos mokymą, protestantiškos teologijos tiesas, buvo 1521 metais pasirodęs traktatas „Loci communes rerum theologicarum“ (Bendrieji teologijos klausimai). Ši knyga dar jam gyvam esant buvo išleista daugiau kaip 50 kartų. Po to sekė: „Epitome doctrinae christianae“ (Trumpas krikščionių mokslo išdėstymas) 1524 m., „De potestate papae“ (Apie popiežiaus valdžią) 1537 m. ir kt. Daug parašė pedagoginių veikalų: „Oratio in laudem novae scholae“ (Kalba naujos mokyklos garbei) 1526 m., „Von Sculen“ (Apie mokyklas) 1528m., „De ordine discendi“ (Apie mokymo tvarką) 1531 m. ir kt.

P.Melanchtonas įėjo į istoriją kaip liuteronybės teologijos susistemintojas, klasikinės gimnazijos modelio ir visos Vokietijos švietimo sistemos sukūrėjas. Jo pasiūlymu buvo pertvarkyti Leipcigo, Heidelbergo, Tiūbingeno, Rostoko universitetai, atidaryti nauji universitetai Karaliaučiuje, Marburge, Jenoje. Už nuopelnus švietimo srityje P.Melanchtonas buvo pavadintas Vokietijos Mokytoju. Melanchtonas buvo malonaus, ramaus būdo, santūrus ginčiuose ir daug prisidėjo prie to, kad Reformacija išvengtų kraštutinumų, kurie būtų galėję sutrukdyti žmonijos pažangą.

Mirė P. Melanchtonas 1560 metais balandžio 19 d. Witenberge 63 metų amžiaus.

Pasinaudota:

Filosofijos istorijos chrestomatija, Renesansas. Vilnius, „Mintis“, 1984; S.M.Houghton „Bažnyčios istorijos eskizai“, Leidykla „Reformatų knygos, 2001.

P.Melanchtonas Alberto Diurerio graviūroje 1526 m.

Pilypas Melanchtonas

APIE SIELĄ

Koks yra Dievo paveikslas žmoguje

Prieš pradėdant kalbėti apie objektą ir laisvę, besimokantiems reikia priminti, kad, galvodami apie šių galių, būtent proto ir valios, veiksmingumą, jie turi nukreipti sielas į kūrėjo pažinimą. Juk šiame kūrinyje (sieloje) ypač šviečia Jo prigimtis, išmintis, gera valia mūsų atžvilgiu.

Per mus ir mumyse Jis norėjo pasidaryti žinomas. Todėl mus sukūrė, todėl suteikė mums savo paveikslą, davė sąmonę, įdėjo tam tikrą dievystės pažinimą, pridėjo garbingų ir gėdingų dalykų skyrimą, prijungė pasirinkimo laisvę. Paskui, kai mūsų kaltės šį gėrį sutepė, dovanuoja mums Sūnų, kad Jis mus prikeltų, žada mums amžiną gyvenimą, kuriame patirsime Jo paties saldžiausią artumą.

Turėdami galvoje tokius ryškus Jo tikrosios meilės mums įrodymus, paraginkime vieni kitus, kad Jį pažintume, mylėtume, tikėtume, jog mes esame Jo rūpestis, ir šauktumės Jo. Jis nori, kad ypač šią garbę Jam suteiktume.

Dabar pasakysiu, kas vadinama paveikslu; tai išnagrinėjus, labai paaiškės kiti klausimai, nes jei Dievo paveikslas mumyse nebūtų iškreiptas, būtų pakankamai aišku,

kad Dievas yra tikrasis ir aukščiausias valios objektas ir gėrio riba, ir dėl laisvės nebūtų jokios abejonės, nes ji būtų nesuvaržyta.

O dabar dėl šio paveiklo miglotumo ir dėl sujauktos galių darnos būna įvairių paklydimų. Iš to kyla beprotybė epikūrininkų, kurie nepaprastai akiplėšiškai skelbia karą dangui, neigia Dievo buvimą ir ieško nepastovaus gėrio.

Panašiai pamišusi didžioji žmonijos dalis, nes Dievo paveikslas yra iškreiptas. Taigi Paulius ragina ir liepia atnaujinti Dievo paveikslą Jo pažinimu, teisingumu ir teisybe. Jis sako, kad kitu būdu taip atsinaujinama, kai Kristus pasiunčia į mus tarsi į veidrodžius savęs pažinimą, kad tikrasis Jo paties pažinimas šviestų mums ir mes nuspręstume, jog Jis nesiilsi, bet iš tiesų mes esame Jo rūpestis; per Sūnų Jis iš tiesų išklauso mus ir gelbsti.

Taigi Dievo paveikslas ir yra pati sąmonė, bet tiek, kiek joje šviečia tikrasis Dievo pažinimas, o valioje – tikrasis paklusnumas, t.y. deganti Dievo meilė ir tikėjimas, nurimstantis Dievuje, ir laisvė,

kuri paklūsta tam Dievo pažinimui ir meilei. Paveikslu ji vadinama todėl, kad parodo pirmavaizdį, o kai nėra pirmavaizdžio pažinimo, negali jo parodyti. Ir paveikslas turi lygiuotis į pirmavaizdį kaip į didžiausią gėrį. Todėl prisideda Dievo meilė. Taip yra sukurtas paveikslas ir įdiegtas dievybės pažinimas, Dievo meilė ir tikroji laisvė, t.y. visų galių darna. Taigi, jei paveikslas būtų nepalietas, būtų aišku, kad Dievas yra tikrasis ir aukščiausias mūsų valios objektas, nes paveikslas ir pirmavaizdis yra artimai susiję, ir protingas bei sugebantis siekti paveikslas labiausiai veržiasi prie to pavyzdžio, kurio atspaudas jis yra, o kai šis paveikslas tampa suterštas, jis prikeliamas Dievo Žodžiu per Šventąją Dvasią, kuri sąmonėje išiebia naują šviesą ir naują paklusnumą per Dievo Žodį.

Tokia yra teisinga ir sena kai kurių žmonių nuomonė apie paveikslą.

Nedora sąmonė yra protaujanti ir tam tikra prasme laisva prigimtis. Nors šios dovanos yra paveiklo liekanos, bet neišsaugo jo. Augustinas pritaiko paveikslą

substancijai. Sąmonėje per atmintį pagimdydamas supratimą, paveikslas atkuria Tėvą, supratimas – Sūnų, valia – Šventąją Dvasią. Juk Tėvas, save išvelgdamas ir mąstydamas, pagimdo Žodį, kuris yra Tėvo paveikslas, o šis yra Dievo Sūnus.

Todėl evangelistas Jonas I skyriuje vadina Dievo Sūnų Logos /Jon 1,1/. Šventoji Dvasia yra paskata, kylanti iš Tėvo ir Sūnaus. Tai labiau tinka valiai. Bet žmogaus siela be Dievo šviesos yra suterštas paveikslas. Mat paveikslas atsiranda tada, kai jis rodo pirmavaizdį. Graikų teologai aiškina, kad paveikslas yra siela, apdovanota supratimo galia ir laisve. Pralaidžiu ginčą, kuri galia turi vienodai valdyti kitas galias. Ir nors laisvė yra reikšmingesnė, nes dėl jos yra giriama ar peikiama veiksmai, tačiau ji neturi tironiškos valdžios, bet privalo paklusti sąmonės sprendimui, ir iš esmės protas ir valia yra viena substancija.

Filosofijos istorijos chrestomatija, Renesansas. Vilnius, „Mintis“, 1984, 373-375 p.

Vasario 16-oji – Lietuvos Valstybės atkūrimo diena

Kaip ir kasmet, prieš Lietuvos Valstybės atkūrimo dieną – Vasario 16-ąją Lietuvos Respublikos Prezidentūroje įvyko gėlių, skirtų padėti ant Vasario 16-osios Akto signatarų kapų, perdavimo ceremonija.

„Didžiuojamės Signatarais. Pagerbdami juos, pagerbiame valstybę, jos tęstinumą ir priesakus per amžius saugoti Lietuvą. Perduodama šias gėles signatarų artimiesiems, reiškiu visos tautos pagarbą ir dėkingumą“, – sakė Dalia Grybauskaitė, Lietuvos Respublikos Prezidentė, įteikdama gėlių puokštes, kurias Signatarų giminės išvežė į įvairius Lietuvos kampelius ir padėjo ant jų kapų. Vasario 16 d. Prezidentės puokštė buvo padėta ant signataro Jokūbo Šerno kapo Nemunėlio Radviliškio kapinėse, Biržų r.

Gėlių puokštė, skirtą padėti ant Signataro Jokūbo Šerno kapo Nemunėlio Radviliškio reformatų kapinėse, priėmė Kristina Šernaitė, jai talkino mažasis Nojus. Dž.G.Barysaitės nuotr..

Kasmetinė ekumeninė Maldų už krikščionių vienybę savaitė sausio 18–25 d.

Priimti vieniems kitų skirtumus – iššūkis

Yra laikoma, kad 1910 metais įvykusi Edinburgo (Škotija) pasaulinė misijų konferencija davė pradžią šiuolaikiniam ekumeniniam krikščionių judėjimui. Bet pirmą kartą maldos už krikščionių vienybę buvo sukalbėtos jau 1908 metų sausio 18–25 dienomis, anglikonų kunigo Paul Wattson iniciatyva. Kasmetinės maldų už krikščionių vienybę savaitės priverčia visų konfesijų krikščionis rūpintis ne vien savo Bažnyčios ar bendruomenės reikalais, bet bent kartą per metus pasidomėti ir gausia Kristaus sekėjų įvairove. Metai po metų vis labiau akivaizdi tampa būtinybė siekti didesnio tarpusavio pažinimo ir supratimo. Krikščionys labai įvairiai mėgina siekti susitaikymo. Daug pastangų dedama teologiniams tyrinėjimams, kurie paskatino ne vieną doktrininių sutarimą. Gražių vaisių duoda ir praktinis bendradarbiavimas tarp Bažnyčių, bendruomenių.

Šių, 2010-ųjų metų, Maldų už krikščionių vienybę savaitės organizavimas buvo pavestas Škotijos Bažnyčiai. Prieš šimtą metų būtent Škotijos sostinėje organizuotoje konferencijoje susitiko įvairių protestantizmo bei anglikonų atšakų misijose veikiančių sambūrių delegatai, prie kurių svečio teisėmis prisijungė ortodoksai. Nuo šios konferencijos prasidėjo vaisingas bendradarbiavimas, padėjęs misionieriams persiimti bendra dvasia ir koordinuoti savo evangelizacijos veiklą naujose vietose, kur Kristus dar nebuvo skelbtas. Škotų protestantų bažnyčios buvo itin aktyvios misijose, jos nusipelnė pagarbą, nes rodė ypatingą dėmesį vietos kultūroms.

Šių metų maldos savaitės aštuondieniu Škotijos Bažnyčia kvietė išsiklausyti į Kristaus paskutinius žodžius prieš žengiant į dangų: „Yra parašyta, kad Mesijas kentės ir trečią dieną prisikels iš numirusių ir, pradėdamas nuo Jeruzalės, Jo vardu visoms tautoms bus skelbiama, kad atsiverstų ir gautų nuodėmių atleidimą. Jūs esate šių dalykų liudytojai“. (Lk 24, 46 – 48).

Vilniuje šiemet ekumeninės pamaldos vyko evangelikų liuteronų, „Tikėjimo žodžio“, Šv. Jonų bažnyčiose ir Vilniaus universiteto onkologijos instituto Gailestingumo Motinos koplyčioje.

Ev. liuteronų kunigas Ričardas Dokšas interviu TV evangelikų laidai „Kelias“ sakė: „Susirinkome, renkamės ir rinksimės pasimelsti kartu Viešpaties garbei, kad išsipildytų Kalno pamoksle pasakyti

žodžiai „Tegu visi bus viena“. Ekumeninė savaitė – įžanginė, kurioje pradėdame melstis kartu, ir tai darome visus metus. Pernai buvo tokie ekumeniniai renginiai kaip Taize susitikimas, Šviesos kelias ir kt. Ekumeninis bendravimas vyksta ne tik Vilniuje, bet ir miestuose, miesteliuose, gyvenvietėse. Ne tik bažnyčiose, bet ir šeimose, lankdamiesi vieni pas kitus skirtingų konfesijų žmonės, kartu skaitydami Šventąjį Raštą, mokydamiesi geriau pažinti vieni kitus, suprasti skirtumus. Susituokia skirtingas religijas išpažįstantys krikščionys ir lanko kartu vienas kito bažnyčią. Tai yra sektini pavyzdžiai“.

Klaipėdos ev. liuteronų kun. Reinholdas Moras jau daugiau nei dešimtį metų paskutinįjį kiekvieno mėnesio trečiadienį sukviečia į savo bažnyčią Maldos pusryčiams įvairių konfesijų krikščionis, kad

Ekumeninės pamaldos Biržų katalikų bažnyčioje

Ekumeninės pamaldos Vilniaus Tikėjimo žodžio bažnyčioje

pasimelstų kartu už bažnyčias, už miestą, visus krikščionis.

„Priimti vieniems kitų skirtumus - iššūkis. Būna labai karštų diskusijų, kartais kažkas kažkuo nepatenkintas, tačiau esminis dalykas, kuris mus vienija – Dievo Trejybės išpažinimas“, – sakė kun. R. Moras per ekumeninės savaitės pamaldas Klaipėdoje.

„Šių metų vienybės savaitė buvo susieta su Lietuvos nepriklausomybės 20-čiu, ir jos pagrindinis motyvas skambėjo taip: „Minėdami Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20-metį, kartu dėkojame Dievui už laisvės dovaną ir meldžiame vienybės krikščionių bažnyčioms bei santarvės visai mūsų tautai“, – kalbėjo Tikėjimo žodžio bažnyčios vyresnysis pastorius Giedrius Saulytis, pradėdamas ekumenines pamaldas savo bažnyčioje.

Reformatų kun. Raimondas Stankevičius ragino nesididžiuoti vieniems prieš kitus savo konfesine tapatybe, bet nuoširdžiai priimti kitus su jų skirtumais ir siekti neveidmainiškos vienybės, remdamasis ištrauka iš Pirmojo laiško korintiečiams: „... kad nespūstumėte vienas prieš kitą. Kas gi tave išskiria iš kitų? Ir ką gi turi, ko nebūtum gavęs? O jei esi gavęs, tai ko didžiuojies, lyg nebūtum gavęs?“ /1Kor 4, 6-7/.

Maldų už krikščionių vienybę savaitė Vilniuje baigėsi Šv. Jonų bažnyčioje. Pamaldoms vadovavo

kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Liturgijoje kartu dalyvavo LELB kun. Ričardas Dokšas, Tikėjimo Žodžio vyr. pastorius Giedrius Saulytis, LERB kun. Raimondas Stankevičius, Romos katalikų pranciškonų provincijolas kun. Astijus Kungys ir kun. Arūnas Peškaitis bei Ortodoksų bažnyčios kun. Vitalijus Mockus.

Kardinolas A.J. Bačkis savo homilijoje kalbėjo, kad iš protestantų reikia pasimokyti gerbti Dievo žodį, kuris Katalikų bažnyčioje ilgus metus buvo neprieinamas eiliniam tikinčiajam. „Mes išaukštinome Eucharistiją ir kitus sakramentus, tačiau užmiršome, kad Dievo žodis turi būti taip pat laužomas kaip ir eucharistinė duona. Lieskimės prie jo kaip prie degančios žarijos. Liudykime tą žodį savo gyvenimu. Mes turime būti viena, kad pasaulis įtikėtų. O vienybė yra ne žmogaus darbas, o Šventosios Dvasios dovaną“, – sakė kardinolas.

Visoms pamaldoms atitinkamą nuotaiką kūrė įvairių bažnyčių ir konfesijų chorai: reformatų „Giesmė“ (vad. J. Pamarnackienė), Tikėjimo žodžio „Maranata“ kamerinė grupė (vad. E. Tamoševičienė), liuteronų ansamblis „Adoremus“ (vad. R. Moraitė), Arkikatedros bazilikos grigališkasis choras „Schola Gregoriana Vilnensis“.

Katrė Krišukėnaitė

Apie pirmąsias ekumenines pamaldas Lietuvoje

Švęsdami jau įprasta tampančią ekumeninę savaitę (sausio 18-25 d.), prisiminkime ekumeninių pamaldų pradžią Lietuvoje.

1965 12 05 (II Advento sekmdienį) Šilutės evangelikų liuteronų bažnyčioje, iškilmingai minint LELB kunigo senjoro Vilhelmo Burkevičiaus (1885 12 06 – 1971 03 08) 80-ties metų jubiliejų, įvyko pirmosios tarpkonfesinės (ekumeninės) pamaldos Lietuvoje, kuriose kartu su Lietuvos liuteronais dalyvavo ne tik Lietuvos Romos katalikų (prelatas Rapolas Kuodis iš Žemaičių Naumiesčio) bei ortodoksų (protojerėjus Joann Semionov) aukšti dvasininkai, bet ir Latvijos bei Estijos liuteronų arkivyskupai dr. Gustavs Tūrs (1890 – 1973) ir dr. Jaan Kiivit (1906 – 1971) su palydovais.

Reikia pabrėžti, kad tose pamaldose pirmą kartą Pabaltijyje dalyvavo Romos katalikų ir ortodoksų bažnyčių kunigai. Prisiminkime, kad tų metų gruodžio mėnesį buvo priimti paskutiniai Visuotinio Vatikano II susirinkimo dokumentai. Tik tada, po kelių šimtmečių tarpkonfesinių nesutarimų, protestantai buvo pripažinti ne „eretikais“, o tikėjimo broliais. Todėl ir tapo galimas toks dvasininkų pakiliai praėjęs susitikimas. Jame dalyvavo ir Latvijos ev. liuteronų bažnyčios arkivyskupo pavaduotojas vyskupas Peteris Kleperis (1904 05 04 – 1968 04 21), 1968 03 23 išrinktas Latvijos ELB arkivyskupu vietoj į pensiją išėjusio G. Tūro. P. Kleperis Latvijos arkivyskupu buvo vos nepilną mėnesį – jis nuo širdies smūgio netikėtai mirė greitajame

traukinyje Maskva-Budapeštas-Belgradas (stotyje Chmelnickaja), vykdamas į tarptautinę liuteronų mažumų Bažnyčių VI konferenciją Budapešte, kurios tema buvo „Mokslinis Biblijos aiškinimas (egzegezė)“. Ar iš tiesų jis mirė sava mirtimi? Gal sovietų valdžia prikišo savo nagus?

Beje, toje konferencijoje dalyvavo ir kun. lic. Jonas Kalvanas.

Kitos tokios ekumeninės pamaldos vyko 1967 06 25 Tauragėje, švenčiant šios ev. liuteronų parapijos 400 metų jubiliejų. Jose dalyvavo Latvijos arkivyskupas G. Tūrs bei vyskupas P. Kleperis, Estijos arkivyskupas J. Kiivit ir generalinis sekretorius August Lepin ir pirmą kartą šios parapijos gyvavimo istorijoje – kitų konfesijų atstovai: ortodoksų protojerėjus J. Semionov ir Romos katalikų dekanas Tauragėje Stanislovas Gorodeckis. Juos pasitiko mūsų kunigas senjoras V. Burkevičius su kitais LELB kunigais. Taip šiose iškilmėse pasireiškė trijų Baltijos

tautų ir konfesijų taikus ir broliškas bendravimas (ekumenija).

Trečią kartą ekumeninės pamaldos vyko taip pat Tauragėje – 1975 07 27, minint LELB kunigo senjoro Jono Kalvano (1914 04 24 - 1995 01 15) ordinacijos 35-erių metų jubiliejų. Pamaldose dalyvavo J. Kalvano studijų draugas, Latvijos arkivyskupas dr. Janis Matulis (1911 - 1985), Estijos arkivyskupas Alfred Tooming (1907 - 1977), LERB kunigas senjoras Povilas Jašinskas (1889 - 1982) iš Biržų, Vilniaus ir Lietuvos ortodoksų vyskupas German, tauragiškis protojerėjus J. Semionov (1910 - 1986), o katalikų dekanas klebonas kun. Alfonsas Sirus (1918 - 1976) perdavė Telšių vyskupo Juozapo Pletkaus (1895 - 1975) sveikinius. Tauragės dekanas pastebėjo, kad prieš kelis amžius pradėjome eiti kiek skirtingais keliais, tačiau einame į tą patį tikslą, trokšdami geriau pažinti Jėzų Kristų ir siekdami Amžinybės. Nors mūsų keliai ir skiriasi, – bet jungia viena idėja:

Ego vado ad Patrem – Aš einu pas Tėvą! (Jn 16, 17).

Po pamaldų svečiai ir parapijų bei Konsistorijos nariai dalyvavo kukliose vaišėse, kur dar buvo pasakyta daug nuoširdžių sveikinimo žodžių ir įteikta dovanų. Taip pat perskaityti Kauno katalikų vyskupo Liudviko Povilionio (1910-1990) ir kt. raštiški sveikinimai.

1971 07 25, 1974 08 18 Biržų ev. reformatų bažnyčioje (pašventinta 1874 08 18) vyko ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvavo vietos ev. reformatų, ev. liuteronų ir ev. baptistų atstovai. Jose dalyvavo ir kun. senjoras J. Kalvanas. Beje, po II pasaulinio karo Biržų ev. liuteronai ir ev. baptistai, netekę savo maldos namų, pakaitomis (kitomis valandomis) kelis dešimtmečius laikydavo savo pamaldas Biržų ev. reformatų bažnyčioje.

Algirdas Žemaitaitis
Perspausdinta iš „Lietuvos evangelikų kelias“, 2008 Nr.1

Pirmasis reformatų lietuviškas laikraštis „Pasiuntinys“

Atgavęs lietuvišką spaudą, kun. Jonas Šepetys, kunigavęs tuo metu Švobiškyje, imasi plunksnos ir 1911 m. pradeda leisti pirmąjį lietuvišką reformatų laikraštį „Pasiuntinys“. Kun. J. Šepetys pats buvo ir redaktorius, ir leidėjas, ir administratorius. Trūko lėšų, nes Sinodas pinigų tam neskyrė. Kunigui teko suktis pačiam, taupydamas metė rūkyti. „Pasiuntinys“ buvo spausdinamas Kaune, pas Kuktą. Paštu atsiųsdavo tiražą į Linkuvą – kai gyveno Švobiškyje ar į Skaistkalnę (tada Šionberg) – kai jau gyveno Nem. Radviliškyje. Iki tų miestelių buvo gerokas kelio gabalas prasto, purvinausio kelio. Laikraščio išsiuntinėjimas prenumeratoriams buvo kunigienės Klaros Šepetienės darbas.

Vieno numerio kaina buvo 15 k., Rusijoje –1,50 Rb., užsienyje –2 Rb. (su persiuntimu).

Metams spausdinimo ir išsiuntinėjimo išlaidos sudarė 800 Rb., tik

ties ir surinkdavo, todėl honorarų niekam nemokėjo.

Pirmasis numeris išėjo 1911 m. sausio mėn. Jo pirmame puslapyje rašoma: „Mėnesinis laikraštis, skiriamas dvasiškiems lietuvių reikalams“.

Tame pat puslapy talpinamas poeto St. Dagilio eilėraštis, sueiliuotas pagal Adomą Asnyką*:

ŠVIESOS!

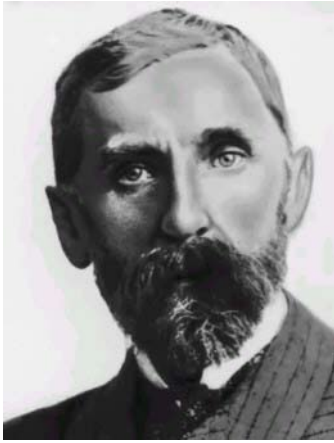
*Užšvirk, skaisiti saule, ir perimk giliai
Gyvenimo naujo ištroškusį svieta!
Lai tavo auksiniai šviesos spinduliai
Į laimę parodo jam vieškelį kietą.
Užšvirk, skaisčiausioji! Nes proto naktis
Varginą žmoniją į prapultį veda,
Tu kelio nematantiems blavink akis,
Tirpdyk jų šaltose krūtinėse ledą.
Liek brolišką meilę tarp luomų visų,
Įkvėpk protingesnio gyvenimo norą,
Kad, išsižadėję pavydo, skriaudų,
Išmoktų mylėti vien tiesą ir dorą.*

*Apžiebk mūsų dangų, saulute graži,
Palaimos ir džiaugsmo gamindama rojų!
Labai tavęs laukia didi ir maži,
Ir viešpačių rūmai ir dubos artojų.
Ir badmirio aukos, ir geismo vergai,
Kurių nebelinksmina puotos naktinės, –
Visi, visi trokšta širdingai, karštai
Sulaukti naujos, laimingesnės gadyinės.
(nei kalba, nei skyryba netaisyta)*

Įvadinį pamokslą „Aš tave pamokinsiu ir tau kelią rodysiu“ parašė kun. V. Mieškovskis, apmąstymą Naujų Metų dienai „Du keliai“ – kun. A. Cumftas.

Straipsnius rašė reformatų Lietuvos Vienatos kunigai: Vilhelmas Mieškovskis (Meškauskas), Adomas Cumftas, Adolfas Neimanas, Povilas Jakubėnas, lenkų istorikas prof. Henrikas Merčingas (Henryk Merczyng), bet daugiausia teko rašyti pačiam redaktoriui – leidėjui Jonui Šepečiui. Pats rinko žinias ne tik iš parapijų, bet ir pasaulio

*Adomas Asnykas – žymus to meto lenkų poetas, gimęs 1838 m. Kališe, mirė 1897m. Krokuvoje.

Adomas Asnykas

reformatų gyvenimo: Atsitikimai pasaulyje, Įvairios žinios, Iš reformatų gyvenimo. Pavartę nuo laiko pageltusius „Pasiuntinio“ lapus, galime sužinot, kur tuomet ne geografinės Lietuvos vietovėse buvo laikomos lietuviškos pamaldos: Mintaujoje, Vilniuje, Peterburge (Morskaja 60). Lenkiškos pamaldos buvo laikomos ne tik Vilniuje, bet ir Panevėžyje; Radviliškyje – latviškos ir vokiškos. Įdomu, kad pvz.: Peterburge 1913m. vasario 2 d. (Grabnyčios) į pamaldas buvo susirinkę apie 120 žmonių, po pamaldų „buvo atlaikyta visuotina komunikacija; priėjo komunikacijon 49 žmonės: 23 vyrai ir 26 moterys“.

Laikraštis buvo išlaikomas pardavinėjant parapijose iš anksto užsisakius, renkant aukas, taip pat ir talpinant skelbimus – „Apskelbimus“, kuriuose reklamavo vaistus, muilą, naujai išleistas knygas.

1912 metais kaip priedas prie „Pasiuntinio“ buvo duodamas 1912 metų „Biržų kalendorius“, kurį parengė ir išleido Martynas Yčas ir kun. Povilas Jakubėnas. Įdomus „Pasiuntinio“ skaitytojų skaičius parapijose: Biržų prenumeratorių 94, kai parapijiečių 5165, Švobiškio atitinkamai 22 ir 528, Papilio – 38 ir 3500, Nem. Radviliškio – 16 ir 1740.

Pirmojo reformatų lietuviško laikraščio „Pasiuntinys“ leidimas nutrūko 1913 m. gegužės mėnesį, išėjo 29 numeriai („Periodinių leidinių bibliografija, I tomas, 367 p.).

D. Gudliauskienė

Pirmoji Biržų bibliotekos vedėja Aleksandra (Alisa) Neimanaitė

Vasario 6 d. laikraštyje „Šiaurės rytai“ Biržų krašto muziejaus „Sėla“ muziejininkas Antanas Seibutis, rašo, kad prieš 80 metų Biržuose buvo įsteigtas Valstybės centralinio knygyno Biržų skyrius, kuris laikomas Biržų bibliotekos pirmtaku. Mums, reformatams, įdomu tai, kad pirmąją Biržų bibliotekos vedėja dirbo evangelikų reformatų kunigo, ilgamečio Švobiškio ir Papilio parapijų klebono Adolfo Neimano (1845–1921) duktė Alisa Neimanaitė. Jos motinos našlės kunigienės Marijos Neimanienės namuose Reformatų gatvė 6 iš pradžių ir įsikūrė biblioteka. Po kurio laiko buvo perkelta į Kokuškienės namus, kuriuose turėjo jau du kambarius. 1931 m. rudenį biblioteka persikėlė į Rotušės gatvėje esantį pastatą ir išbuvo ten net iki 1978 m.

Viešosios bibliotekos Biržuose steigimu pirmasis vietinėje spaudoje 1924 m. ėmė rūpintis reformatas poetas Kostas Snarskis – Žvaigždulis. „Biržų žiniuose“ straipsnyje „Viešosios bibliotekos reikalai“ jis kvietė biržiečius pradėti rinkti knygas ir steigti viešąją knygyną.

Prireikė ištisų šešerių metų, kol Švietimo ministerija priėmė sprendimą knygynui steigti lėšas įtraukti į 1930 m. valstybės biudžetą. 1930 m. vasario 1 d. pradėjo veikti Biržų biblioteka – Valstybės centralinio knygyno Biržų skyrius, jo vedėja paskirta Aleksandra Neimanaitė.

Aleksandra-Alisa užaugo Papilio klebonijoje. Jos tėvas kun. Adolfas Neimanas su žmona Marija Grinfelsaite užaugino keturis sūnus ir šešias dukteris. Viena iš Aleksandros seserų – Ona Yčienė buvo LERB kuratorė, daug jėgų atidavusi Lietuvos reformatų Bažnyčiai, Marija Neimanaitė – caro laikais tėvo įsteigtoje Papilyje liaudies mokykloje mokė vaikus lietuvių kalbos, Elena Seryskienė ir anksti mirusi Jadvyga Ježek – pianistės, savo muzikinę veiklą pradėjusios koncertuodamos Biržų krašte.

Garbingiausias ir daugiausiai lietuviams reformatams nusipelnė jauniausias Aleksandros brolis – Lietuvos ev. reformatų gen. superint. kun. Stasys Neimanas.

„V.r.ž.“ inf.

Alfredo Naktinio minčių nuotrupos:

Kai Bažnyčią vienas griaua, kalti tie, kas jam tarnauja.

Dievo Žodį kitiems skaito, bet pats Jojo nesilaiko.

Nuodėmę sau užsikrausi, jei blogiesiems patarnausi.

Tuščias kalbėjimas, jau pralaimėjimas.

Kol vienybės varpas mūs nesuskambės, reformatų gretos vis kasdien mažės.

Ingės Lukšaitės misinginis irklas

2010 m. vasario 4 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskio bibliotekoje įvyko kultūros istorikės, docentės, habilituotos daktarės, Lietuvos mokslo ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Martyno Mažvydo premijos laureatės Ingės Lukšaitės 70-mečiui skirtos parodos atidarymas. Parodą parengė Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskio biblioteka, Lietuvos mokslų akademijos humanitarinio ir socialinio mokslo skyrius, Lietuvos istorijos institutas.

Paroda prasidėjo bibliotekos direktoriaus pavaduotojo P.Saudargo sveikinimo žodžiu Jubiliatei. „Profesorė gimė gausioje ir nusipelnusioje šalies kultūrai šeimoje. Ingė Lukšaitė visuomet miela, šilta ir džiaugiamės, kad esate su mumis“, – kalbėjo P. Saudargas. Skambėjo Vilniaus m. folklorinio ansamblio „Dijūta“ atliekamos Liudviko Rėzos „Iš trijų rytų“, M. Jankaus „Prieš kalną beržai“ ir „Meiliai išgerčiau“ dainos. Pastarosios dainos žodžius: „...visų bernelių juodi laiveliai, misinginiai irkleliai, o mano bernelio baltas laivelis, sidabriniai irkleliai“ Jubiliatė priėmė kaip savo gyvenimo moto: per gyvenimą yrėsi tvirtais, misinginiais irklais, visa, ko pasiekė gyvenime – pasiekė kruopščiu, sunkiu darbu, nesizavėdama „sidabriniais irkleliais“.

Evangelikų reformatų vardu I. Lukšaitę sveikino Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo konsistorijos prezidentė dr. Renata Bareikienė ir ev. reformatų kun. Raimondas Stankevičius. „Sėjate širdimi ir protu palaimintą dirvą, ir joje veši

turtingas derlius, tai puikiausiai įrodo ši paroda. Savo darbais teikiate neįkainojamas dovanas ypač mums, reformatams, – sakė R. Bareikienė. – Kai atsiverčiame Jūsų išleistas knygas apie ev. reformatus, Reformaciją Lietuvoje – mums viskas pasirodo kaip ant delno. Jūsų darbai mums neįkainojama atsvara ir postūmis judėti į priekį“.

I. Lukšaitę sveikino gausus bendramokslų, bendradarbių ir Sąjūdžio bendražygių būrys. Mokslų akademijos bibliotekos direktorius prof. J. Marcinkevičius pažymėjo, jog Jubiliatė išleido puikią knygą apie Reformaciją Lietuvoje. Pasak prof. G. Blažienės, Jubiliatė „turi stuburą, kurio nesulaužė jokios valdžios“. Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė B. Butkevičienė prisiminė drauge su I. Lukšaitę praleistus jaunystės metus.

Dar ilgai netilo sveikinimo kalbos. I. Lukšaitė buvo vadinama idealia mokslininke, nacionaline vertybe, kelrode žvaigžde. Pati mokslininkė šiltai prisiminė savo studijų laikus, akademinę veiklą, bendradarbius,

Jubiliatė dr. Ingė Lukšaitė

išleistus leidinius. „Kuomet jaunas žmogus susimąstai būti mokslininku, pagalvoji, ką daryti? Turi kažką rinktis. Turi eiti pirmyn. Jau pusę amžiaus einu pasirinktu keliu“, – kalbėjo I. Lukšaitė, prisipažinusi, kad į priekį ją veda „baisus smalsumas ir žinių godulys“.

Ona Gedvilaitė

Jono Radvano raštų sutiktuvės

2010 m. vasario 4 d. Lietuvos mokslų akademijos Mažojoje salėje įvyko renginys „Jonas Radvanas anuo metu ir dabar“ – Jono Radvano raštų sutiktuvės. Vakaras prasidėjo Vilniaus reformatų choro „Giesmė“ (vadovė Janina Pamarnackienė) atliekamomis giesmėmis. Pranešėjas – knygos autorius doc. dr. Sigitas Narbutas teigė, jog apie J. Radvaną žinoma nedaug. „Jis gyveno Vilniuje XVI a. antrojoje pusėje, buvo ev. reformatas, lietuvis, rašė lotynų kalba. J. Radvanas istorikams paliko 18 eilėraščių, proginę poemą ir herojinį epą „Radviliada“. Epas pasakoja apie Lietuvos didžiojo ku-

nigaikščio Mikalojaus Radvilos Rudojo gyvenimą“, – sakė S. Narbutas. J. Radvano laikais, XVI a., Europa tiesiog kunkuliavo. Vyko religiniai karai Prancūzijoje, kariniai konfliktai tarp Ispanijos ir Anglijos. Tai atsispindėjo epe. S. Narbuto į vieną knygą surinktuose J. Radvano raštuose skaitytojas pirmą kartą gali susipažinti su visa jo kūryba. Lietuvoje saugomas vienintelis J. Radvano „Radviliados“ egzempliorius. Kiti jo kūrybos elementai išsibarstę Lenkijos, Rusijos bibliotekose.

Knygos sutiktuvėse dalyvavo doc. habil. dr. Ingė Lukšaitė, doc. habil. dr. Dainora Pociūtė – Abukevičienė, prof. habil. dr. Sigitas

Iš kairės dr. Sigitas Narbutas, kalba prof. Sigitas Kregždė

Kregždė, dr. Mindaugas Kvietkauskas, leidybos centro vadovas Gytis Vaškelis ir kiti. Renginių organizavo Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugija kartu su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu bei Mokslų akademija.

Ona Gedvilaitė

Prof. Gvido Mikelinio senųjų Giesmynų tyrinėjimai

Vilniaus universiteto bibliotekos Pranciškaus Smuglevičiaus salėje prof. Gvidas Mikelinis (Guido Michellini), Parmos universiteto (Italija) ordinarinis profesorius, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys, skaitė paskaitą „Oficialūs ir privatūs giesmynai Mažosios Lietuvos tradicijose: 1612 m. Giesmių Chrikszcionischkų ir Duchausischkų ir pietistų „Psalmių knygos“ atvejai“.

Gvidas Mikelinis gimė 1951 m. liepos 2 d. Parmoje (Italija). 1970 m. gimtajame savo mieste baigė klasikinį licėjų. 1974 m. baigė Bolonijos universitetą – klasikinę filologiją, 1975-1977 m. studijavo Vilniaus bei Hamburgo universitetuose. 1978-1987 m. dirbo Milano katalikiškajame universitete. 1986 m. G. Mikelinis laimėjo valstybinį ordinarinio profesoriaus konkursą. 1987-1994 m. dirbo Potenzos universitete. Nuo 1994 m. profesoriauja Parmos universitete, kur dėsto bendrąją ir lyginamąją kalbotyrą.

Profesorius dažnai lankosi Lietuvoje, renka medžiagą savo mokslinėms knygoms, skaito paskaitas Klaipėdos bei Vytauto Didžiojo universitetų studentams apie sanskrito ir lietuvių kalbos paraleles, senąsias lietuvių giesmes. 1981 m. Vilniaus universitete apgynė filologijos mokslų kandidato disertaciją, o 1988 m. – filologijos mokslų daktaro disertaciją. 2000 m. Klaipėdos universitetas G. Mikeliniui suteikė garbės daktarata, 1998 m. apdovanotas Kultūros Ministerijos medaliu, 2002 m. jam suteiktas Gedimino ordinas.

Profesorius paskelbė 5 mokslinius senųjų lietuviškų raštų leidimus: Simono Vaišnorio „Zemczuga Theologischka“ ir jos šaltiniai (Vilnius, 1997), Martyno Mažvydo raštai ir jų šaltiniai (Vilnius, 2000), Jonas Bretkūnas „Giesmes duchaunas ir kitos 1589 m. liturginės knygos“ (Vilnius, 2001), Lozorius Zengštokas „Giesmes Chrikszcionischkos ir Duchausischkos ir jų šaltiniai“ (Vilnius, 2004), D. Kleino „Naujos giesmju knygos. Tekstai ir jų šaltiniai“ (Vilnius, 2009).

Gvidas Mikelinis yra parašęs ir išleidęs 10 stambių monografijų, iš kurių net penkias Lietuvoje: „Giesmes Duchausnas: Lutherio Geistliche Lieder lietuvių kalba“ (Vilnius, 2005), „Mažvydo Gesmes

Prof. Gvidas Mikelinis

Chrikszcioniskas: pirmas lietuviškas giesmynas“ (Vilnius, 2007), „Mažosios Lietuvos giesmynų istorija“ (Klaipėda, 2009), „1612 m. Giesmes Chrikszcionischkos ir Duchausischkos: renesansinio ciklo pabaiga“ (Vilnius, 2009), „Pietistų Psalmių knyga istoriniame kontekste“ (Klaipėda, 2009).

Profesorius nesigaili savo gyvenimą paskyręs senosios lietuvių kalbos paminklų tyrinėjimui. Jei ne ši jo aistra, galbūt nebūtų susipažinęs su lietuvaite Birute Žindžiūte, vėliau tapusia jo žmona.

Š.m. vasario 11 dieną į Vilniaus universiteto bibliotekos Smuglevičiaus salę susirinko grupelė vilniečių paklausti prof. G. Mikelinio išvalgų ir atsiminimų, kas paskatino jį imtis nagrinėti surinkimininkų giesmyną „Psalmių knyga“. Profesorius daugiausia gilinaisi į Mažijoje Lietuvoje leistus giesmynus. O pastarąjį, pietistų „Psalmių knyga“, 2003 metais Klaipėdoje jam padovanėjo liuteronų vyskupas Jonas Kalvanas jnj., tuo paskatindamas pasidomėti neoficialiu, Bažnyčios neapčiuotu, surinkimininku giesmynu. Surinkimininkai į savo giesmynus dėdavo daug originalių, savo sukurtų giesmių, kurios daugiau panašėjo į liaudies. Jos nėra vokiškų ar lotyniškų giesmių

sekimai. Kita dalis giesmių giesmynė – vertimai iš vokiečių pietistų, su kuriais glaudžiai buvo susiję Mažosios Lietuvos surinkimininkai. Giesmyno „Psalmių knyga“ visai kitokios nei oficialiųjų giesmynų giesmės rodo, koks buvo eilinių, paprastų žmonių skonis XIX amžiuje.

Reformatų bažnyčios Sinodo konsistorija pradėjo paruošiamuosius darbus naujo Reformatų giesmyno su gaidomis išleidimui. Norima grįžti prie Kancionolo struktūros, atskiru skyriumi žadama spausdinti Psalmes, parenkant XVI amžiuje sukurtas melodijas. Manychiau, kad prof. Gvido Mikelinio konsultacijos ir patarimai praverstų Giesmyno rengimo komisijai.

Šiaurės Heidelbergas

Taip buvo vadinamas Imperatoriškasis Dorpato (Tartu) universitetas, įkurtas 1802 m. dėstomąja vokiečių kalba Rusijos caro Aleksandro I tikslu sutrukdyti savo pavaldinių Pabaltijo vokiečių sūnams išvykti studijuoti į užsienį. Lenkijos Lietuvos reformatams buvo atimta teisė gauti stipendijas Vakarų Europos universitetuose mainais įsteigiant stipendijas šiame Dorpato (Tartu) vokiškame universitete. Jame išsilavinimą gavo daugelis Lietuvos – Lenkijos reformatų.

Tartu universitetas (est. *Tartu Ülikool*) buvo įsteigtas Švedijos karaliaus Gustavo II Adolfo 1632 m. birželio 30 d. pagrindu Dorpato gimnazijos (*Gymnasium Dorpatense*), įkurtos 1583 m. Lenkijos Lietuvos karaliaus Stepono Batoro (kaip ir Vilniaus jėzuitų kolegija). 1632-1665 metais universitetas buvo vadinamas *Academia Gustaviana*, jam suteiktos Upsalos universiteto privilegijos. Veikė filosofijos, teisės, teologijos ir medicinos fakultetai. Universitetas Tartu veikė su pertrūkiais. 1656 m. per Švedijos-Rusijos karą Gustavo Akademija perkelta į Taliną, o 1665 m. uždaryta.

1690 m. akademija vėl atgavinta, bet normaliai neveikė, kol 1699 m. Pernu mieste buvo atidaryta kaip Gustavo-Karolininos Akademija. Ten ji veikė iki 1710 m. – iki miestą per Šiaurės karą užėmė Rusija.

1802 m. gruodžio 12 d. Rusijos caras Aleksandras I Tartu vėl atidarė universitetą, kuriame buvo dėstoma vokiečių kalba, todėl jis oficialiai vadinosi *Kaiserliche*

Universität zu Dorpat. Imperatoriškasis Dorpato universitetas veikė nuo 1802 m. iki 1893 m. 1893 m. universitetas reorganizuotas į Jurjevo universitetą (*Юрьевский университет*) su dėstomąja rusų kalba. Pirmojo pasaulinio karo metais universitetas buvo evakuotas į Rusiją, jo pagrindu įsteigtas Voronežo universitetas. Estijai paskelbus nepriklausomybę 1919 m. atkurtas Tartu universitetas.

Nuo pat įkūrimo Dorpato (Tartu) universitetas buvo geriausia aukštoji vokiečių mokykla rusų valdomame Pabaltijyje, jo vardas plačiai išgarsėjo. Dėstytojai dažniausiai atvykdavo iš Vokietijos. Pradedantys mokslininkai vykdavo į jį iš visos Rusijos, ne tik iš Pabaltijo. Teologijos fakultete mokėsi būsimieji evangelikų kunigai iš Rusijos imperijos ir rusų valdomos Lenkijos bei Lietuvos. Dorpato universiteto teologijos fakultetas buvo geriausias XIX a. evangelikų fakultetas Europoje. Dėl to jis buvo pramintas Šiaurės Heidelbergu. Universitetas buvo plyšys, pro kurį veržėsi į Pabaltijį vakarietiškas mąstymas.

Jame mokėsi beveik visi XIX a. Lietuvos Vienatos reformatų kunigai: **Vilniaus distrikto gen.superintendentai:** Stefan Lipiński (1805-1879), Jan Mandzelowski (1809-1885), Józef Glowacki (1824-1862), Andriejus Kaderas (1831-1901), Michal Jastrzębski (1859-1938); **Nepriklausomos Lietuvos superintendentai:** Vilhelmas Mieškovskis (1852-1920), Jonas Šepetyš (1867-1941), Povilas Jakubėnas (1871-1953); **Biržų kun.** Jonas Snarskis (1809-1854), **Deltuvos, Biržų kun.** Mykolas Ceraskis (1814-1870), **Vilniaus kun.** Vladislavas Ceraskis (1843 - 1877), **Izabelino kun.** Vladislavas Mandzelovskis (1837- 1901), **Kėdainių kun.** Mykolas Čiglovskis (1824-1862), **Švobiškio kun.** Konstantinas Jungas (1829-1868), **Seirijų kun.** Edvard Weidel (1849-1882), **Papilio ir Švobiškio kun.** Adolfas Neimanas (1845 - 1921); **Nem. Radviliškio kunigai:** Martynas (1831-1895) ir Adomas (1860-1911) Cumftai, Aleksandras Mieškovskis (1810-1855); **Švobiškio kun.** Gustavas Mieškovskis (1821-1871); **Slucko reformatų gimnazijos mokytojai, kunigai:** Romualdas Kuncevičius (1825-1855), Józefas Julianas Biergielis (1819-1885), Karolis Ceraskis (1817-1864); **Kėdainių Šviesiosios gimnazijos mokytojas** Martynas Rečinskis (1802 - 1879); **Kurnatauskų dinastijos kunigai:** Titas (1802-1845), Oskaras (1834-1911), Felicijanas (1859-1934), Konstantinas (1878-1966).

Tartu universitetas

Pasinaudota:

Krikščionybės istorija, 2000,
Alma littera.
Tartu universiteto internetine svetaine.

Vilniečių svečiai – pasaulio kamerinės muzikos virtuozai iš Baltarusijos

Kovo 14 d. Vilniaus liuteronų bažnyčioje po reformatų pamaldų parapijiečiams ir svečiams koncertavo Minsko filharmonijos muzikantai – baltarusių instrumentinis trio (fleita – S.Michailov, fagotas – A.Frolov, fortepionas – I.Avdeeva), vadovaujami Aleksejus Frolovo. Aleksejus – Minsko reformatų parapijos pamokslininkas, meistriškumo aukštumas pasiekęs fagotistas. Koncertuojant Berlyne pasaulinio garso tenorui Chose Karerui (Jose Carreras) groti fagotu iš Minsko buvo pakviestas Aleksejus. Trio ne pirmą kartą koncertuoja Lietuvoje. Prieš keletą metų jie dalyvavo pirmajame Oginskio festivalyje Plungėje, kur atliko įdomią programą „Baltarusijos dvarų muzika“. Šį kartą jie dalyvavo Ukmergėje vykusiame IX tarptautiniame „Būgnų ir perkusijos festivalyje“ (organizatorius Saulius Auglys), koncertavo Ukmergės Šv. Apaštalo Petro ir Povilo bažnyčioje.

Festivalio dvi dienos buvo skirtos Lietuvos jaunųjų muzikantų meistriškumui tobulinti. Muzikantai iš Baltarusijos Ukmergės muzikos mokykloje vedė meistriškumo kursus: Sergejus Michailovas – fleitos, Irina Avdejeva – fortepiono, Aleksejus Frolovas – fagoto. Trio pianistė Irina Avdeeva, be koncerto su instrumentiniu ansambliu, dalyvavo Carlo Orffo kantatos „Carmina burana“ atlikime kartu su 100 žmonių chorą iš „Ave Vita“ ir „Gabija“ chorų, solistais ir mušamųjų instrumentų ansambliu „Grig percussion“ iš Baltarusijos (dirigentas Laurynas Vakarlis Lopas).

Po festivalio kamerinės muzikos virtuozų iš Baltarusijos Trio užsuko į Vilnių ir Vilniaus reformatų parapijai dovanavo nepaprastai šiltą ir nuoširdų aukšto meninio lygio koncertą..

Koncerto Vilniuje programa buvo skirtas XIX a. baltarusių – lietuvių – lenkų kompozitoriams,

kurių žymiausias – Stanislovas Moniuška (1819-1872), gimęs šeimos dvare Ubelėje prie Minsko, vedęs vilnietę, 1840 m. – 58 m. gyveno Vilniuje, dabartinėje Vokiečių gatvėje. Jis vargonininkavo Šv.Jonų bažnyčioje, kelerius metus buvo Vilniaus miesto teatro orkestro dirigentas, privačiai mokė muzikos, rengė koncertus, rūpinosi natų leidyba. Vilniuje sukūrė kantatas „Milda“ ir „Nijola“ lietuviška tematika, 4 Aušros vartų litanijas, 1848 m. Miesto rotušėje įvyko operos „Halka“ premjera. Pernai buvo minimos S.Moniuškos 190-osios gimimo metinės. Kitas muzikas, kurio kūriniai taip pat skambėjo koncerte – mums mažiau žinomas kompozitorius, pianistas, dirigentas Florianas Miladovskis (1819-1889). Skambinti fortepionu jis mokėsi Vilniuje, vėliau kaip pianistas koncertavo Vilniuje, Minske, Slucke. 1835-41 m. Buvo B.Tiškevičiaus Raudondvario dvaro simfoninio orkestro dirigentas ir namų fortepiono mokytojas. 1851- 1857 m. daugiausiai gyveno Vilniuje, su S.Moniuška 1854 m. įkūrė muzikos globėjos Šv.Cecilijos draugiją.

Koncertas buvo pažintinis: Aleksejus gražia baltarusių kalba pasakojo apie kompozitorius,

Aleksej Frolov ir Jose Carreras.

atliekamus kūrinius, jų sukūrimo istorijas. Gaila, kad mūsų parapijos mažuosius atstovavo tik vienas Nojus. Net keletas pagrotų kūrinių buvo itin iliustratyvūs: S.Moniuškos „Meška“, „Gegutė“, „Kūmo ir kūmos pokalbis“, kur „kūmos“ partiją atliko fleita, o jai „atsakinėjo“ fagotas. Koncerte taip pat skambėjo muzikantų subtiliai pagroti S. Moniuškos „Malda“, „Ryto daina“, „Apmąstymas“, „Praskrendanti paukštė“ ir kt.

Po koncerto Vilniaus parapijos pirmininkė Vida padėjo baltarusiams, palinkėjo sėkmės tolimesnėje koncertinėje veikloje, įteikė krepšį lietuviškų saldainių...

K. Šernaitė

Koncertas Vilniuje

Šventraščio vertimų Lietuvoje apžvalga

Protestantų indėlis verčiant Bibliją į lietuvių kalbą didžiulis. Deja, Lietuvoje evangelikų Šv. Rašto vertėjų triūsas dažnai ignoruojamas, o katalikų darbai perdaug sureikšminami. Knygų mugėje leidykla „Tikėjimo žodis“ vienoje iš parodų centro konferencijų salių buvo surengusi diskusiją „Šventasis Raštas lietuvių kalba: labiausiai skaitomi šiuolaikiniai vertimai“, kur kalbėjo istorikas dr. Deimantas Karvelis, teologijos magistras pastorius Giedrius Saulytis, Suomijos spaustuvės St. Michel Print direktorius Heikki Suomala.

Dr. D. Karvelis kalbėjo apie kai kuriuos lietuviškų Šventojo Rašto vertimų istorinius aspektus, apžvelgė protestantų indėlių verčiant ir leidžiant Bibliją lietuvių kalba XVI - XIX a.: pirmi liuteronų Šv. Rašto versti fragmentai (M. Mažvydas, 1547; B. Vilentas, 1579) ir pirmas visos Biblijos rankraštinis vertimas (J. Bretkūnas, 1590), pirmas reformatų mėginimas spausdinti Biblijos vertimą (B. Chylinckis, 1659) ir pirmas Naujojo Testamento vertimas bei publikavimas (S. Bitneris, 1701), pirmas visos Biblijos vertimas ir publikavimas (J. J. Kvantas, 1735). Liuteronų Jono Jokūbo Kvanto vertimas ypatingas tuo, kad tai buvo pirmoji išspausdinta lietuviška Biblija, ilgai leidžiama ir skaitoma, iki 1931 m. sulaukusi net 19 leidimų. XVI - XIX a. protestantams priskiriamas didžiausias lietuviško Šventojo Rašto vertimų ir leidimų skaičius.

Pastorius G. Saulytis aptarė XX a. situaciją, įvardydamas tendenciją, jog evangelikų Šv. Rašto vertėjų triūsas ignoruojamas (pavyzdžiui, beveik neminimas Algirdo Jurėno vertimas), o katalikų darbo vaisius perdėm sureikšminamas. Tokia tendencija pastebima šiuolaikinius lietuviškus Biblijos vertimus fragmentiškai analizavusių kai kurių katalikų atstovų (ypač kun. Vaclovo Aliulio) straipsniuose.

Labiausiai skaitomi šiuolaikiniai Šventraščio vertimai dabartine, normine lietuvių kalba yra metodistų kun. Kosto Burbulio JAV išėivijoje parengtas (1979-1981) visos Bi-

lijos vertimas ir katalikų vertėjų Č. Kavaliausko (Naujasis Testamentas, 1972, 1988) bei A. Rubšio (Senasis Testamentas, 1990-1995) vertimai. Leidykla „Tikėjimo žodis“ K. Burbulio išverstos Biblijos išleido net 6 leidimus bendru 52 tūkst. tiražu, Lietuvos Vyskupų konferencija nuo 1998 m. Č. Kavaliausko ir A. Rubšio Šv. Rašto 3 leidimus bendru 55 tūkst. tiražu ir Lietuvos Biblijos draugija nuo 1999 m. ekumeninę Bibliją 5 kartus bendru 58 tūkst. tiražu.

G. Saulytis daug dėmesio skyrė Biržuose gimusio ir kunigavusio Kosto Burbulio svarbiausiems darbams, pabrėžė esminius Šv. Rašto vertimo kriterijus bei atliko A. Rubšio ir K. Burbulio keletą tu pačių Senojo Testamento vietų vertimų lyginamąją analizę, remdamasis originaliu hebrajišku tekstu.

Suomijos spaustuvės St. Michel Print (joje spausdinti beveik visi „Tikėjimo žodžio“ leidyklos K. Burbulio Biblijos vertimo tiražai) direktorius Heikki Suomala papasakojo apie Biblijų spausdinimo specifiką ant itin plono, specialaus biblinio popieriaus. Šioje spaustuvėje nuo 1984 m. atspausdinta virš 100 milijonų Biblijų ir Naujųjų Testamentų 48-iomis kalbomis. Suomijoje, kur 80 proc. gyventojų yra evangelikai liuteronai, kiekviena bažnyčioje besituokianti pora gauna dovanų baltą „vestuvinę“ Bibliją.

Informacija parengta pagal
www.btz.lt

Lietuviai dalyvaus istoriniame įvykyje

Birželio 18-27 d. Grand Rapids, Mičigano valstija, JAV, įvyks istorinis įvykis – susijungs Pasaulinis Reformatų Bažnyčių Aljansas (WARC) ir Reformatų Ekumeninė Taryba (REC). Naujoji organizacija vadinsis Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Bendrija (World Communion of Reformed Churches – (WCRC) ir jungs per 80 mln. pasaulio reformuotų krikščionių. Dalyvauti istorinėje generalinėje susijungimo konferencijoje ir atstovauti Lietuvos ERB Sinodas delegavo gen. superint. Rimą Mikalauską ir Konsistorijos prezidentę dr. Renatą Bareikienę.

V.r.ž. inf.

VELYKŲ RYTA

*Velykų varpai virš pavasario klonių
Prikėlė gyvybę naujam atgimimui.
Šventovėse glaudžias palaiminti žmonės,
Malda prisilietę prie Kristaus likimo.*

*Apsigaubė širdys tiesos aureolėm,
Gerumo daigus ryto saulėn išskėlė.
Pradingo kažkur neužmatomuos toliuos
Apgulės ir negandų tamsūs šešėliai.*

*Ir krinta sietytų lietus iš aukštybės
Į pirmąjį žiedą, į medį šakotą.
Velykų aušroj Gėrio Žvaigždei sužibus,
Iš naujo pražysta Tikėjimo sodai.*

Albinas Antanas Kazlauskas
„Žiedai pėdose“ 2008, Vilnius

INFORMACIJA

■ **Vasario 4 d.** Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskio bibliotekoje buvo atidaryta kultūros istorikės, doc., hab. daktarės Ingės Lukšaitės 70- mečiui skirta paroda.

■ **Vasario 8-10 d.** Romoje vyko ekumeninis simpoziumas „Vaisių rinkimas“, surengtas Popiežiškiosios krikščionių vienybės tarybos. Tarp keliasdešimties simpoziumo dalyvių, be katalikų, buvo anglikonai, liuteronai, reformatai ir metodistai, atstovavę keturioms pagrindinėms XVI amžiuje Reformacijos dėka gimusioms Bažnyčioms.

■ **Vasario 12 d.** Biržų Kultūros centre, gausiai dalyvaujant biržiečiams, atidaryta pirmoji rajono mero pavaduotojo Aurimo Franko (kun. Mykolo Franko vaikaičio) fotografijų paroda. Žiūrovų vertinimui pateikta apie 30 įvairios tematikos fotografijų, kuriose užfiksuota Biržų krašto gamta įvairiausiais metų laikais, atsitiktiniai išpūdžiai patirti kelionėse, taip pat architektūra, prieš akis atsiveriantys vaizdai – atspindintys fotografo mėgėjo požiūrį į tai, kas jį supa.

■ **Vasario 13 d.** Biržuose buvo atidarytas naujasis jungtinės metodistų bažnyčios (JMB) pastatas Kęstučio ir Stoties gatvių kampe. Vyresnieji dar atsimena, kad tas namas buvo vadinamas „bokšteliu“. Metodistų bendruomenė 2002 m. nupirko buvusio karinio komisariato pastatą, jį pertvarkė ir sukūrė jaukią šventovę. „Kadaise sovietai iš čia ėmė mūsų žmones į tarybinę armiją, o mes insime į Dievo armiją“, – sakė metodistų pastorius Raimondas Piečia.

■ **Vasario 14 d.** Vilniaus reformatų pamaldose lankėsi LERB gen. superint. Rimas Mikalauskas su žmona Renata ir svečiai iš Olandijos, Bredos reformatų bažnyčios, su kurios parapijiečiais vilniečius rišo graži draugystė, lankydamė kas metai vieni kitus, mus pasiekdavo

Aurimo Franko nuotrauka „Birutė“

jų surinkta labdara. Reinier Rijke su žmona Joyce paskutinį kartą lankėsi pas mus net prieš trylika metų. Kartu su jais buvo atvykę ir Arja bei Sietze van der Velde's.

■ **Vasario 26 d.** Klaipėdoje LCC tarptautiniame universitete įvyko bendruomenių ugdymo konferencija tema „Asmenybės atkūrimas posovietiniame kontekste“. Renginyje dalyvavo dvasininkai ir Bažnyčių vadovai iš visos Lietuvos,

LERB atstovavo gen.superint., kun. Rimas Mikalauskas ir Holger Lahayne (Šiauliai). Tokio pobūdžio konferencija Lietuvoje surengta pirmą kartą, pasakymai ir diskusijos vyko tikro ekumenizmo dvasioje. Išryškėjo viena iš pagrindinių problemų – viešo kalbėjimo apie tikėjimo klausimus patirties stygius, be to, Bažnyčios pripažino, jog joms reikia vienai kitos, kad galėtų pasiūlyti svarų atsaką mūsų laikotarpio problemoms.

Vilniečius sveikino Reinier Rijke, vertėjavo Rimgaudas Kiliulis. Pamaldas laikė parapijos klebonas Tomas Šernas

Sveikiname

Sveikiname buvusią parapijetę
INDRĘ ŽIŽIŪNAITĘ GRIGŪNIENĘ,
 2009 metų gruodžio 6 d.
 gimus dukrelei Danielei.
 Te Jūsų kelius apšviečia Jėzaus Kristaus mokslas, te Jus
 laimina ir globoja Viešpaties meilė.

Vilniaus ev. reformatų parapijos
 Šeškinės, Pašilaičių seniūnija

Sveikiname parapijietes

ALINĄ DONATĄ RYDELYTĘ STUNGURIENĘ
 vasario 24 d. atšventusią 80 metų Jubiliejų.

ONUTĘ STEPONAVIČIŪTĘ DUČINSKIENĘ
 kovo 27 d. švęsančią 80 metų Jubiliejų.

Linkime sveikatos, optimizmo ir Viešpaties vedimo šiame
 gyvenimo kelyje!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Birželio 5 d.

Lietuvos ev. bažnytinės muzikos sandraugos (LEBMS)
 jau penkioliktą kartą organizuojamą
 evangeliško chorų „Giesmių šventę“
 priims Žeimelio ev. liuteronų parapija
 (kun. Juozas Mišeikis).

Kviečiame parapijiečius
 kartu su reformatų choru „Giesmė“
 aplankyti Šiaurės Lietuvoje,
 prie pat Latvijos sienos, įsikūrusią
 pusiau latvišką Žeimelio
 ev. liuteronų parapiją.

Lietuvos reformatų Bažnyčios vadovybė:

Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios
Unitas Lithuaniae
 Sinodo Konsistorijos
prezidentė

krt. dr. Renata Bareikienė
 mob. 8 688 88 632

Lietuvos reformatų dvasininkų telefonai:

Gen. superintendentas
kun. Rimas Mikalauskas
 gyv. Biržuose
 mob. 8 686 66 383,

Senjoras kun. emeritas Petras Čepas
 gyv. Medeikiuose
 tel. 8 450 58 577.

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
 (gyv. Vokietijoje)

kun. Tomas Šernas
 gyv. Vilniuje, tel. 213 1810
 mob. 8 687 56 846,

kun. Raimondas Stankevičius
 gyv. Vilniuje, tel. 8 5 240 6595
 mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
 gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661
diak. Gitana Gasiūnaitė
 gyv. Prahoje

el. p. saules_miestas@yahoo.com

kun. Tomas Sakas
 gyv. Klaipėdoje
 mob. 8 656 45 016

lekt. Evaldas Tamariūnas
 gyv. Vilniuje, mob. 8 682 12 375

Parapijos vadovybės telefonai:

Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva 236 3224 d.,
 mob. 8 673 04 537,

pavadootoja Danguolė Juršienė
 219 1109 d., 241 6981 n.,
 mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
 242 9118, mob. 8 685 74 951,
Donata Indriūnaitė
 234 2824 n., mob. 8 616 31 089

Olga Tamulėnaitė
 277 0314, mob. 8 613 60 242

Laiškus redakcijai galite rašyti
 Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius

Dalijai Gudliauskienei
 El. paštas: dalija@mail.lt,
Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskietytė

Leidėjas:
 Vilniaus ev. reformatų parapija
 Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisy ir trumpina
 savo nuožiūra